

LIBRIS

We know
books

Florence L. Barclay

MĂTĂNIILE

Traducere: **Monica Trandafir**

Editura ORIZONTURI

CUPRINS

1. Ducesa.....	5
2. Domnișoara Jane Champion.....	10
3. Pachetul cu surprize.....	15
4. Jane își oferă concursul.....	21
5. Mărturisiri.....	32
6. Vălul începe să se ridice.....	50
7. Mătăniile lui Garth.....	57
8. Alt șirag de mătăni	65
9. Serata doamnei Ingleby.....	70
10. Revelația.....	88
11. Crucea mătăniilor lui Garth.....	107
12. Sfatul doctorului.....	114
13. Sfinxul vorbește.....	123
14. Sub îngrijirea doctorului Brand.....	129
15. Consultația.....	134
16. Soluția găsită de doctor.....	158
17. Infiriera Rosemary Gray.....	161
18. Un Napoleon al munților.....	165
19. Glasuri prin întuneric.....	172
20. Raportul lui Jane Champion.....	184
21. Clipele de cumpănă ale secretarei.....	190
22. Doctorul Mackenzie pornește la atac.....	199
23. O singură posibilitate.....	209
24. Cum vede un bărbat situația.....	219
25. Diagnosticul doctorului.....	234
26. Două inimi se găsesc în întuneric.....	246
27. Ochii în care Garth are încredere.....	256
28. Între fantomele atelierului.....	259
29. Jane se privește în oglinda dragostei.....	261
30. Portretele femeii.....	264

31. O seară intimă la masă.....	We know books	270
32. Pregătirile secretarei.....		273
33. Trebuie să se întâmple ceva.....		275
34. Dragostea nu minte niciodată.....		283
35. Revelația mătâniilor.....		293
36. În fața altarului.....		298
37. Un prieten devotat.....		302
38. Lumina cea adevărată.....		307

Ducesa

Deasupra grădinilor și a parcului din Overdene plutea pacea senină a unei după-amiezi din verile obișnuite ale Angliei. Lumina soarelui în asfințit prelungea umbrele pe pajiștea verde a parcului și te îmbia să te odihnești sub coroana cedrilor bătrâni din fața castelului.

Clădirea veche de piatră, trainică și masivă, dar fără podoabe exterioare, te făcea să bănuiești că între pereții ei sunt camere încăpătoare și liniștite de unde nu lipsește nimic, iar aspectul fără farmec al casei era îmblânzit de vița sălbatică și iedera care se cățăraseră pe toată fațada până sub acoperiș, învelind-o într-o haină verde, plăcută la vedere, din mijlocul căreia clipeau flori albe și ciorchini de petale însângerate.

În fața casei, pe toată lungimea, se întindea o terasă care la un capăt se termina cu o seră, iar la celălalt cu o curtică în care erau cotețele pentru păsări. De pe terasă, din loc în loc, coborau trepte largi de piatră până pe gazonul mătăsos și verde al grădinii. Dincolo de aceasta era parcul cu aleile străjuite de copacii seculari printre care, departe de tot, se arătau privirile sfioase ale cerbilor. În margine sclipeau apele râului care trecea ca o panglică de argint deasupra căreia se plecau ierburile și în oglinda lui limpede își scaldau chipurile bulgării de aur ai florilor de păpădie și steluțele albe ale margaretelor.

Cadranul solar arăta patru după-amiază.

ERA ceasul când păsările se odihneau. Frunza copacilor tremura lin și dintre ramuri nu se auzea niciun tril, nicio șoaptă, niciun ciripit. Tăcerea era aproape materializată și te apăsa.

Singurul punct sclipitor, ca o pată de sânge în mijlocul acestui peisaj, era un papagal roșu care picotea somnoros în vârful prăjinii lui așezate sub cedrii din fața casei.

Într-un târziu se auzi deschizându-se o ușă. Apăru silueta unei doamne bătrâne care o luă spre dreapta și, traversând terasa în lung, dispăru pe aleea trandafirilor. Ducea de Meldrum se ducea să taie un braț de trandafiri. Pe cap avea o pălărie de pai, de modă veche, cunoscută pe timpul reginei Victoria sub numele de „ciupercă“, legată pe sub bărbie cu două panglici negre; mai avea o manta largă din postav cafeniu peste o rochie scurtă de tweed, iar în picioare bocanci Engadine. Pusese niște mănuși vechi și pe braț avea un coșuleț de nuiiele în care se vedeau niște foarfeci enorme pentru tăiat florile.

Odată, cineva spusese că dacă s-ar întâmpla să o întâlnești pe ducesa de Meldrum întorcându-se din grădină sau să o vezi hrănind păsările, și mai ales dacă s-ar fi întâmplat să fii și bine dispus, cu siguranță ai fi băgat mâna în buzunar și i-ai fi dat cinci parale de pomană. Dar după ce reușeai să-i atragi atenția asupra ta și s-ar fi uitat la tine, te-ar fi așteptat aceeași soartă ca și pe bietul ceasornicar al lui sir Walter Raleigh: nu-ți mai rămânea decât să te prosternezi în noroiul cărării și să lași bocancii ducali, cu tălpile duble, să treacă peste tine. Picioarele ducesei te-ar fi frământat cu vădită plăcere, pe urmă ar fi ascultat cu bunăvoință scuzele prezentate, dar cele cinci parale le-ar fi păstrat ca amintire, să le poată arăta invitaților ei, când le va povesti această anecdotă.

Ducea trăia singură sau, mai bine zis, nu mai simțise nevoia de tovărășia permanentă în casa ei a niciunei rude, indiferent dacă era bărbat sau femeie, și nici de zâmbetul

constant și atențiile plătite ale unei secretare. Fiica ei, o femeie palidă, pe care o sâcâia neconținut, se măritase de mult, iar unicul fiu pe care îl adorase și se uita la el ca la soare, murise prea devreme și înaintea lui Thomas, tatăl lui, care fusese al cincilea duce în familia Meldrum. Soțul ei se sfârșise pe neașteptate și, cum spunea de multe ori ducesa, într-un fel conform caracterului său: ducele murise chiar în ziua când își serba a șaiszeci și doua aniversare, îmbrăcat în toată splendoarea costumului său de vânătoare: frac roșu, joben și pantaloni de catifea; începuse să galopeze ca o furtună, dar în fața unui obstacol pe care nu l-a putut trece, iapa pe care o încălcase se opri și contele repezit înainte, căzu cu capul în jos și din clipa aceea nu mai mișcă.

Stingerea neașteptată a vieții lui tumultuoase și mândre însemna o transformare a felului de viață pe care îl trăia ducesa. Până aici trebuia să suporte prezența prietenilor lui gălăgioși de care casa era în permanență plină sau să-și invite cunoștințele ei, dar numai pe acelea cărora își putea permite să le explice toanele ducelui sau care îl suportau cu bunăvoință și, uneori chiar, foarte fericite că pot petrece câteva zile la castelul Overdene. Dar nici atunci ducesa nu se bucura de plăcerea invitațiilor ei în toată voia, căci oricât ți s-ar fi părut că este un diamant neșlefuit, în vinele ei curgea cel mai curat sânge albastru, și cu toate manierele ei cam necruțătoare și bruște față de ciudățeniile și sentimentele altora, cum adeseori se întâmplă să găsești la doamnele mai în vârstă din familiile nobile, în fond ea era totuși o adevărată femeie din înalta societate despre care puteai fi dinainte convins că va spune vorba și va face gestul indicat de importanța momentului, în orice clipă.

Defunctul duce avea un limbaj cam mușcător și maniere din epoca Georgiană, și când l-a așezat pentru odihna de veci sub bolta criptei strămoșilor lui, ducesa oftase înduioșată – „cât de puțin seamănă cu ei săracuțul, și se pare

URBIS | We know books

că te simți mai bine când îți dai seama că nu mai e printre vii” – și privind în jurul ei, începuse să-și dea seama de frumusețile și plăcerile pe care i le putea oferi de aici înainte castelul Overdene.

La început, se mulțumi să se ocupe de grădinărit, pe urmă construi cotețe pentru păsări și comandă tot felul de orătănii, asupra cărora își revărsă prisosul ei de dragoste care în ultimii ani nu găsisese nicio posibilitate să se manifeste față de oamenii din jurul ei. După câțiva timp însă, firea ei ospitalieră și plăcerea ciudată de a vedea slăbiciunile altora, precum și mândria de a-și arăta proprietatea, aduseră la castel o serie permanentă de invitați și Overdene ajunse foarte curând un loc unde puteai petrece foarte bine, fiind sigur că îi vei întâlni pe toți cei pe care ai fi dorit să-i vezi, și unde erai găzduit și îngrijit cum nu se poate mai bine. Vara puteai petrece aici clipe minunate și tot așa în timpul iernii, fără nimic banal și fără plictiseală, bucurându-te de o completă libertate, așa că puteai veni și pleca atunci când îți poftea inima, iar pe deasupra acestor plăceri, ca un „sos picant“, vorbele de spirit ale ducesei, despre care niciodată nu puteai ști ce va spune în clipa următoare.

Seratele și le aranja singură dinainte, împărțindu-se în trei categorii: serate pestrițe, serate amicale și serate pentru lumea bună. La castel tocmai urma să aibă loc una dintre seratele pentru lumea bună și, în această calmă după-amiază de iunie, după ce ducesa își făcuse obișnuita siestă, își luase echipamentul de grădinărit și ieșise să taie trandafiri.

Traversă terasa și ajunse la porțița de fier care ducea în aleea trandafirilor. Tommy, papagalul, deschise un ochi și se uită după ea, iar în clipa când o văzu că dispăre pe poartă, plesni din limbă imitând o sărutare, apoi începu să râdă singur și după câteva clipe adormi din nou.

Dintre toate păsările ducesei, Tommy era primul „favorit” și el fusese pricina singurei concesiuni pe care o consimțise contesa unei slăbiciuni sentimentale de care suferea. După moartea ducelui simți că o deprimau atențiile delicate și suave ale cunoștințelor ei. Dacă majordomul s-ar fi bâlbâit și preotul ar fi lăsat să-i scape câteva cuvinte mai piperate când venea la castel, ducesa ar fi fost încântată, dar așa cum se prezentau lucrurile, asupra ei plana o melancolie apăsătoare, până în ziua când citi un anunț al unei agenții care punea în vânzare lucrurile rămase de la un client decedat, între acestea și un papagal premiat, vorbitor garantat, cu un vocabular de peste cinci sute de cuvinte.

Ducesa plecă imediat la oraș, îl vizită pe agent și după ce ascultă papagalul să vadă ce știe, îl cumpără fără să se gândească prea mult și-l aduse la Overdene.

În prima seară papagalul stătu îmbufnat tot timpul pe prăjina unde-i așezaseră colivia și nu scoase nicio vorbă din cele pe care le cunoștea, cu toate că ducesa își petrecu toată seara în hol, așezându-se în diverse locuri și poziții: mai întâi aproape de el, pe urmă se mută într-un colț mai depărtat, după aceea se așează într-un fotoliu în dosul unui paravan și-i întoarse spatele prefăcându-se că-l neglijează, nu se uită la el sau, din contră, fixându-l din când în când cu toată atenția. Tommy plescăia cel mult din limbă când o vedea că apare din ascunzătoare sau când se întâmpla ca valetul să treacă prin hol îi trimitea o ploaie de sărutări și începea să râdă cu ciocul închis, ca un ventriloc. Pierzându-și răbdarea, ducesa încerca în șoaptă să-i aducă aminte de cuvintele pe care le pronunțase în magazin, dar Tommy se mulțumea să-i facă cu ochiul și să-și ciugulească un picioruș. Cu toate acestea ducesa era mulțumită de el, căci avea o culoare minunată, așa că în seara aceea se duse să se odihnească, fără să regrete însă banii.

Dimineața următoare, fata din casă care ștergea praful prin hol, curierul care aduse scrisorile și majordomul care

LIBRIS | We know books

suna gongul pentru a chema lumea la dejun, constatară în unanimitate că o noapte de odihnă îi redase lui Tommy uzul complet al vocabularului său. Așa că la zece minute, când ducesa apăru în capul scării, Tommy începu să bată supărat din aripi și țipa la ea: „Ei, haide, fată bătrână, nu te amăgi atâta!” așa că ducesa se așeză la masă atât de binedispusă, cum nu mai fusese de ani de zile.

2

Domnișoara Jane Champion

Singura rudă despre care se presupunea că va trăi în aceeași casă cu ducesa era domnișoara Jane Champion, o nepoată și fostă protejată; în realitate, această conviețuire se limita la faptul că Jane era singura persoană care putea veni la Overdene sau Portland Palace, în orice zi și la orice oră poftea, putea sta cât îi plăcea și putea pleca oricând ar fi vrut. După moartea tatălui ei, când anii copilăriei în Norfolk se terminară, Jane poate ar fi primit să ia locul de fiică a ducesei care n-avea copii. Ducesa nu avea însă câtuși de puțină nevoie de o fiică adoptivă; afară de asta, ea era o fată cu personalitatea ei proprie, un caracter format, o talie înaltă, fața rotundă și mare, așa că ducesa de Meldrum considera această eventualitate drept o achiziție puțin profitabilă. În consecință, îi dădu lui Jane să înțeleagă că la castel putea veni și sta oricând și cât ar pofti, dar numai pe picior de egalitate cu ceilalți invitați. Asta însemna că era liberă când venea sau pleca, fără niciun fel de răspundere față de invitații mătușii ei. Ducesa prefera să-și organizeze singură seratele așa cum înțelegea ea.

Jane Champion era acum în al treizecilea an. Cineva care nu judecă lucrurile numai la suprafață, spusese cândva despre ea că este o femeie frumoasă, închisă într-un exterior puțin atrăgător, dar adevărul era că până acum nu se găsisese încă niciun bărbat care să fi avut curiozitatea să caute femeia perfectă, dincolo de acest exterior care poate era numai o mască. Cu toate acestea, fata asta ar fi fost capabilă să aducă raiul pe pământ pentru un îndrăgostit care n-ar fi văzut imperfecțiunile obrazului ei, ci s-ar fi apropiat de ea numai pentru a vedea pe femeia adevărată care se ascundea într-însa, și ar fi căutat să se bucure de toată bogăția duioșiei de care ea era capabilă, și să guste delicioasa liniște a dragostei unei astfel de fete, mulțumindu-se cu satisfacția de a o cuceri și a o lua de soție. Până acum însă, nu întâlnise pe nimeni care să fi văzut dincolo de ceea ce vedeau oamenii de toate zilele. După toate aparențele, îți făcea impresia că ea era sortită să fie întotdeauna pe al doilea plan, chiar atunci când ar fi fost capabilă să-și joace la perfecție rolul pe primul.

Fusese de nenumărate ori domnișoară de onoare la nunți, unde mireasa cu toată frumusețea ei artificială, nu poseda nici jumătate din calitățile care se cer să le aibă o soție, calități pe care ea totuși le avea din belșug. Botezase copiii a o mulțime de prietene ale ei, tocmai ea ai cărui simț de maternitate ar fi putut fi obiectul de admirație și de extaz al tuturor.

Afară de asta, avea un glas minunat, dar această calitate nu i-o cunoșteau decât foarte puține persoane, și cum se întâmplase să cânte foarte bine la pian, i se cerea întotdeauna concursul când cântau alții și ea trebuia numai să acompanieze.

Într-un cuvânt, Jane îndeplinise toată viața ei numai în-sărcinări de a doua mână, dar pe acestea le îndeplinise întotdeauna cu dragă inimă. Ea nu gustase niciodată senzația de a fi ea singura, cea dintâi, în viața cuiva. Mama ei

URBIS | We know books

murise pe vremea când ea era mică de tot, așa că nu-și mai aducea aminte ce însemna dragostea de mamă, nici mângâierile la care se gândise de multe ori, fără să și le fi amintit vreodată.

Camerista mamei sale, femeie credincioasă și devotată, fusese concediată puțin după moartea stăpânei, dar cam la doisprezece ani după aceea, fiind într-o zi prin vecinătatea casei lor, intrase să vadă, poate va mai găsi pe cineva care să-și aducă aminte de ea. După ce se terminase ceaiul, în timp ce fraulein și miss Jebb erau plecate, valetul o introduse în camera unde Jane își făcea lecțiile. Bătrâna cameristă deschise ușa cu sufletul plin de amintirile anilor când împreună cu fosta ei stăpână se uitau la păpușica lor ca la o jucărie fragilă. În locul acestei păpuși, spunea camerista mai târziu, găsisse o fată cu apucături băiețești, voinică, o fată care te intimida cu felul în care te cerceta cu privirea. Decepția aceasta secă numaidecât izvorul duioaselor amintiri ale bătrânei Sarah pe care le răspândise din belșug câteva minute mai înainte în camera servitorilor și se mulțumi să privească în jurul ei cu ochii plini de lacrimi. Își aducea aminte că ea împreună cu stăpâna de altădată aleseseră tapetul de hârtie care era întins pe pereți, și de tandrețea pe care a simțit-o mama lui Jane când a văzut-o că întinde mânuța să ia un buchet de flori zugrăvit pe tapet. „Dacă vrea domnișoara, aș putea să-i mai arăt și acum buchetul de trandafiri spre care a întins mâna ca să-l ia de pe perete“. Înainte de plecarea bătrânei cameriste, Jane află o mulțime de amănunte nebănuite; între altele Sarah îi spuse că mama ei avea obiceiul să-i sărute mâinile: „Oh, domnișoară, vă săruta mânuțele una după alta; spunea că sunt trandafirii, ca petalele de floare, și vi le acoperea în fiecare zi de sărutări“.

Fetița nu era obișnuită cu astfel de manifestări de simpatie, și se uita la mâinile mari cu pielea ca pergamentul ale cameristei și începu să râdă, în realitate din cauză că-i

era rușine de ceva care o făcea să se înece în gât, văzând picurul de lacrimi pe care Sarah îl frământa între pleoape. Fosta cameristă plecă gândindu-se că domnișoara Jane a crescut mare, dar este fără pic de inimă. Jebb și *Fraulein* însă nu putură să-și explice de ce începând din ziua aceea mâinile lui Jane, care le dădeau multă bătaie de cap înainte, erau acum întotdeauna curate; iar în ziua când se serbă aniversarea fetiței, după ce rămase singură prin întunericul camerei ei se vâri sub plapumă și-și sărută ea singură mâinile, căutând să mai găsească urma sărutului mângâietor de mamă care se oprise pe aceste mâini, întocmai ca un fluture uitat.

După câțiva ani, când ea rămase singura stăpână, dădu un anunț în ziare s-o regăsească pe Sarah Matthews și s-o reangajeze în calitate de cameristă personală și în condiții care ar fi dat eventual posibilitate bieteii femeii să-și procure o rentă viageră.

Pe tatăl ei Jane îl vedea foarte rar; în primul rând pentru că omul acesta nu o putea ierta niciodată că se născuse fată, când el ar fi dorit un băiat, și, în al doilea, pentru că născându-se fată, moștenise chipul lui, în loc să fi moștenit frumusețea mamei ei. Părinții nu-și dau seama că sunt nedrepti cu copiii lor, când nu-i pot suporta pentru însușirile și defectele pe care ei înșiși le-au transmis.

Eroul visurilor de fetiță ale lui Jane și mai târziu camaradul ei de joacă a fost Deryck Brand, unicul fiu al preotului din parohia lor. Băiatul era cu zece ani mai mare decât ea. Dar chiar în această prietenie, oricât de mult i-ar fi apropiat unul de altul, Jane presimțea că nu ocupa primul loc. Mai târziu, când era student la Medicină și venea să-și petreacă vacanțele la țară, dragostea pentru mama lui și pasiunea pentru profesia pe care și-o alesese îl interesau mai mult decât această fată care trăia singură, capabilă de un devotament care îl impresiona și care de pe acum dădea dovadă de o voință excepțională și

de o mentalitate care merita toată atenția. Mai târziu, se căsători cu o fată drăguță, dar care se deosebea de Jane foarte mult. Prietenia dintre ei însă continua și acum, ba devenise și mai profundă; astăzi chiar, când era în apogeul carierei lui, aprecierea pe care i-o arăta Jane și înțelegerea plină de duioșie pentru lucrul și strădania lui de acum, era foarte prețioasă pentru el.

Jane Champion nu avea nicio prietenă intimă între femeile din lumea ei. Singurătatea în mijlocul căreia trăise, înainte de a ieși în lume, dăduse caracterului ei o nuanță de sinceritate față de sine și față de cei din jurul ei, și această sinceritate o făcea să accepte și să suporte cu multă greutate artificiile sociale sau vulgaritatea slăbiciunilor propriului ei sex. Femei față de care ea se arătase de o extraordinară bunăvoință îi arătau o admirație plină de recunoștință cât timp era de față, dar în absența ei, dacă cineva se întâmpla s-o bârfească, tăceau ca niște lașe, fără să protesteze. Între bărbați însă, avea o mulțime de prieteni, mai ales printre absolvenții Universității, care îi erau camarazi: tineri cumsecade care îi scriau despre petrecerile și amărăciunile lor de la școală, într-un fel cum poate niciodată nu s-ar fi gândit să scrie chiar mamelor lor. Știa dinainte că atunci când erau numai între ei, băieții îi spuneau „bătrâna Jane“, „drăguța Jane“, uneori chiar „scumpa noastră Jane“, dar era convinsă de inocența acestor copilării și de sinceritatea sentimentelor lor pe care le răspândea cu simpatia generoasă a sufletului ei.

Jane Champion era tocmai în vizită la castelul Overdene și, în după-amiaza acelei zile, când ducea ieși în aleea trandafirilor să aducă flori, ea era pe terenul de golf cu un tânăr căruia de mult se pregătea să-i dea o lecție. Jane însă, băgă de seamă că e foarte greu să începi o discuție cu un om care împărtășește întru totul părerile tale, mai ales când joci golf și când acesta explică fără întrerupere felul de joc pe care l-a avut la penultima partidă, iar la